

KANCELARIA SENATU

BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

BKS/DPK/134/32436/5/16 WW

PG-18/16

Warszawa, dnia 16 maja 2016 r.

Nr: 32436/5	Data wpływu 18 marca 2016 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 11 maja 2016 r.

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

TEMAT

ZWIĘKSZENIE UDOGODNIENÍ

W ODBIORZE PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH
DLA OSÓB Z DYSFUNKCJĄ WZROKU I SŁUCHU

WNOSZĄCY PETYCJĘ: petycja indywidualna.

Stanisław Porowski.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą wprowadzenia zmian w ustawie o radiofonii i telewizji w celu zwiększenia udogodnień w odbiorze programów telewizyjnych dla osób z dysfunkcją wzroku i słuchu.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJĘ:

Przedmiotem petycji jest podjęcie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zapewnienia w 100% udogodnień w odbiorze programów telewizyjnych dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu wzroku oraz dysfunkcji narządu słuchu.

Autor petycji proponuje zmianę art. 18a ust. 1 w ustawie z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji poprzez nadanie brzmienia: „nadawcy programów telewizyjnych są obowiązani do zapewniania dostępności audycji dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji wzroku oraz osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji słuchu poprzez wprowadzenie udogodnień dla osób niepełnosprawnych, tak aby co najmniej 100% kwartalnego czasu nadawania programu, z wyłączeniem reklam i telesprzedazy, posiadało takie udogodnienia”.

W opinii autora petycji limitowe ograniczenie dostępu do napisów dla osób niepełnosprawnych wyklucza tę społeczność z prawa do informacji.

Jak podaje autor petycji, środowisko osób głuchych na co dzień posługuje się Polskim Językiem Migowym oraz pisany językiem polskim. Poprzez większą emisyjność napisów będzie mogło pełniej uczestniczyć w życiu społeczno-politycznym, czując się pełnoprawnymi członkami społeczeństwa obywatelskiego.

Zdaniem autora petycji telewizja publiczna pełni misję publiczną, zatem powinna być przyjazna i w pełni zapewniać programy z udogodnieniami dla osób niepełnosprawnych.

STAN PRAWNY:

Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 32 ust. 2 zapewnia osobom niepełnosprawnym prawo do niedyskryminacji w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym. Jednocześnie Konstytucja nakłada na władze publiczne obowiązek pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.) reguluje sprawy osób niepełnosprawnych, zaś niepełnosprawność osoby definiuje, jako trwałą lub

okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Zgodnie z art. 7 ustawy rehabilitacja osób niepełnosprawnych to zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych. Działania te zmierzają do osiągnięcia możliwie najwyższego poziomu funkcjonowania tych osób, jakości życia i integracji społecznej przy aktywnym ich uczestnictwie. Rehabilitacja lecznicza odbywa się na podstawie odrębnych przepisów.

Celem rehabilitacji społecznej jest umożliwienie niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Realizowana jest przez m.in.: likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji; kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw sprzyjających integracji z tymi osobami (art. 9).

Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1531 ze zm.) precyzuje wartości, jakim ma służyć radiofonia i telewizja. Wskazuje cele o charakterze społecznym, gdyż na niej spoczywa obowiązek zaspokajania potrzeb obywateli w zakresie: dostarczania informacji; udostępniania dóbr kultury i sztuki; ułatwiania korzystania z oświaty, sportu i dorobku nauki; dostarczania rozrywki; upowszechniania edukacji obywatelskiej oraz popierania krajowej twórczości audiowizualnej. Zadania te realizowane są poprzez dostarczanie usług medialnych.

W art. 4 zawarty jest słownik pojęć używanych w ustawie, są to m.in:

- usługa medialna – usługa w postaci programu albo audiowizualnej usługi medialnej na żądanie, za którą odpowiedzialność redakcyjną ponosi jej dostawca i której celem jest dostarczanie przez sieci telekomunikacyjne: informacji, rozrywki lub edukacji; usługą medialną jest także przekaz handlowy;

- audycja – ciąg ruchomych obrazów z dźwiękiem lub bez niego (audycja audiowizualna) albo ciąg dźwięków (audycja radiowa), stanowiący, ze względu na treść, formę, przeznaczenie lub autorstwo, odrębną całość w stworzonym przez dostawcę usługi medialnej programie lub katalogu audycji publicznie udostępnianych w ramach audiowizualnej usługi medialnej na żądanie, zwanej „katalogiem”,

- audiowizualna usługa medialna na żądanie – usługa świadczona w ramach działalności gospodarczej, polegająca na publicznym udostępnianiu audycji audiowizualnych na podstawie katalogu ustalonego przez podmiot dostarczający usługę,

- audiodeskrypcja – werbalny, dźwiękowy opis obrazu i treści wizualnych zawartych w audycji audiowizualnej przeznaczony dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji

narządu wzroku, umieszczony w audycji lub rozpowszechniany równocześnie z audycją.

Nadawcy programów telewizyjnych są obowiązani do zapewniania dostępności programów dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu wzroku oraz dysfunkcji narządu słuchu, przez wprowadzanie odpowiednich udogodnień: audiodeskrypcji, napisów dla niesłyszących oraz tłumaczeń na język migowy, tak aby co najmniej 10% kwartalnego czasu nadawania programu, z wyłączeniem reklam i telesprzedaży, posiadało takie udogodnienia (art. 18a ust. 1).

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji (dalej: KRRiT) może określić, w drodze rozporządzenia, niższy udział w programie telewizyjnym audycji z udogodnieniami odbioru dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu wzroku i słuchu, uwzględniając różnorodną ofertę programową w różnym czasie antenowym, możliwości techniczne, potrzeby odbiorców, sposób rozpowszechniania i specjalizację programu, bez nakładania nieuzasadnionych obowiązków na nadawców.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji 28 maja 2013 r. wydała **Rozporządzenie** w sprawie niższego udziału w programie telewizyjnym audycji z udogodnieniami odbioru dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu wzroku oraz osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu słuchu (Dz. U. z 2013 r. poz. 631).

Na mocy rozporządzenia udział w programie telewizyjnym audycji z udogodnieniami odbioru dla osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu wzroku oraz słuchu wynosi:

1) co najmniej 1% kwartalnego czasu nadawania programu, z wyłączeniem reklam i telesprzedaży, dla programów:

a) o zasięgu ludnościowym do 200 000 mieszkańców,

b) rozpowszechnianych w sieciach telekomunikacyjnych innych niż wykorzystywane do rozpowszechniania rozsiewczego naziemnego lub roziewczego satelitarnego, jeżeli liczba indywidualnych odbiorców nie przekracza 50 000,

c) których dzienny czas nadawania bez audycji powtórkowych oraz reklam i telesprzedaży nie przekracza średnio w kwartale 2 godzin,

d) wyspecjalizowanych o charakterze muzycznym;

2) co najmniej 5% kwartalnego czasu nadawania programu, z wyłączeniem reklam i telesprzedaży, dla programów:

a) o zasięgu ludnościowym do 500 000 mieszkańców,

b) których dzienny czas nadawania bez audycji powtórkowych oraz reklam i telesprzedaży nie przekracza średnio w kwartale 5 godzin.

Audycje z udogodnieniami odbioru dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji

narządu wzroku i słuchu, rozpowszechniane są w godzinach od 6 do 23.

PRACE LEGISLACYJNE:

Do Sejmu 20 kwietnia 2016 r. wpłynęły cztery poselskie projekty ustaw:

1) **o mediach narodowych** (druk sejmowy nr 422), dotyczy nowego kompleksowego uregulowania zadań, organizacji i funkcjonowania mediów, w tym Państwowej Agencji Prasowej, ustanowienia Rady Mediów Narodowych oraz Funduszu Mediów Narodowych,

2) **o składce audiowizualnej** (druk sejmowy nr 423), ma na celu zastąpienie dotychczasowych przepisów o opłacie abonamentowej nowym unormowaniem, tzw. składką audiowizualną opłacaną przez końcowego odbiorcę energii elektrycznej,

3) **przepisy wprowadzające ustawę o mediach narodowych i ustawę o składce audiowizualnej** (druk sejmowy nr 444), celem projektu jest przygotowanie do wprowadzenia w życie ustawy o mediach narodowych oraz ustawy o składce audiowizualnej, a także wynikających z tych ustaw zmian w innych przepisach.

Projekty ustaw 25 kwietnia 2016 r. skierowano do I czytania na posiedzeniu Sejmu, które odbyło się 29 kwietnia br. na 17. posiedzeniu Sejmu. Po pierwszym czytaniu projekty przesłano do Komisji Kultury i Środków Przekazu. Komisja 29 kwietnia 2016 r. podjęła uchwałę o przeprowadzeniu wysłuchania publicznego, które zaplanowano na 17 maja br.

4) **poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz o uchyleniu ustawy o opłatach abonamentowych** (druk sejmowy nr 477, wpłynął 22 kwietnia 2016 r.). 10 maja br. skierowany do I czytania na posiedzeniu Sejmu.

Projekt dotyczy nowego określenia zadań mediów publicznych, przekształcenia oddziałów regionalnej telewizji w samodzielne spółki, likwidacji opłat abonamentowych, powołania Funduszu Mediów Publicznych, zasilanego corocznie kwotą, stanowiącą równowartość 0,3% wydatków budżetu państwa.

Do Sejmu 15 lutego 2016 r. wpłynęła petycja w sprawie zmiany ustawy o radiofonii i telewizji w zakresie art. 18a ust. 1, poprzez wprowadzenie udogodnień zapewniających dostępność audycji dla osób niepełnosprawnych na poziomie co najmniej 80% kwartalnego czasu nadawania programu, z wyłączeniem reklam i telesprzedaży. Petycja 18 lutego br. została skierowana do Komisji do Spraw Petycji (Nr BKSP-145-61/16).

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Sejm 1 sierpnia 1997 r. uchwalił Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych (M. P. Nr 50, poz. 475) w której uznał, że osoby niepełnosprawne, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, mają prawo do niezależnego, samodzielnego

i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji.

W dokumencie tym Sejm zawarł katalog dziesięciu praw, wskazując na najważniejsze obszary, w których niezbędne są działania. Sejm zapisał w Karcie prawo osób niepełnosprawnych do m.in.: dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne ich uczestnictwo w życiu społecznym; życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych w tym: dostępu do informacji; możliwości komunikacji międzyludzkiej.

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. ratyfikowana przez Polskę 6 września 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169), kompleksowo odnosi się do osób niepełnosprawnych. Ma ona przyczynić się do poprawy ich sytuacji, poprzez umożliwienie im rzeczywistego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności, na równi z innymi osobami. Konwencja w preambule potwierdza m.in. powszechność i niepodzielność wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz zagwarantowanie osobom niepełnosprawnym pełnego z nich korzystania bez jakiegokolwiek dyskryminacji; podkreśla znaczenie, jakie dla tych osób ma ich samodzielność i niezależność, w tym wolność dokonywania wyborów; uznaje potrzebę stwarzania im dostępu do m.in.: opieki zdrowotnej, edukacji, informacji i środków komunikacji.

Aby umożliwić osobom niepełnosprawnym prowadzenie niezależnego życia i pełne uczestnictwo we wszystkich jego aspektach, Konwencja zobowiązuje państwa, które ją podpisały do podejmowania działań zapewniających, na zasadzie równości z innymi osobami, dostęp do środowiska fizycznego, środków transportu, informacji i komunikacji, w tym technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, a także do innych urządzeń i usług, ogólnodostępnych lub powszechnie zapewnianych, zarówno w miastach jak i na wsi (art. 9).

Konwencja dotyczy też udziału niepełnosprawnych na równych zasadach z innymi osobami w życiu kulturalnym, dostępu do filmów, programów telewizyjnych, teatru i innej działalności kulturalnej w dostępnych dla nich formach (art. 30).

Interpelacja poselska nr 24461 z 7 lutego 2014 r. (VII kadencja Sejmu) dotycząca wprowadzenia audiodeskrypcji do filmów skierowana do ministra kultury i dziedzictwa narodowego w sprawie działań podejmowanych przez resort oraz KRRiT.

W odpowiedzi minister stwierdził, m.in., że Polski Instytut Sztuki Filmowej (dalej: PISF) zachęca podmioty działające na rynku audiowizualnym, szczególnie organizacje skupiające firmy producenckie, do działań ułatwiających dostęp do dorobku polskiej kinematografii dla niepełnosprawnych, w tym dla osób słabowidzących i niewidomych. PISF prowadził konsultacje w zakresie zmian w programach operacyjnych z Stowarzyszeniem De Facto zrzeszającym niewidomych i wolontariuszy. PISF zamierzał poddać szerokiej

konsultacji filmowcom pomysł obligatoryjnej produkcji audiodeskrypcji, z nadzieją, że idea ta znajdzie zrozumienie, zainteresowanie i szerokie poparcie filmowców oraz producentów.

Minister podkreślił, że w nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji z 2011 r. implementującej dyrektywę o audiowizualnych usługach medialnych (*Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych ...*), wprowadzono dla dostawców usług medialnych obowiązek zapewnienia, by świadczone przez nich usługi były stopniowo dostępne dla osób niepełnosprawnych: z powodu dysfunkcji narządu wzroku i dysfunkcji narządu słuchu. Obowiązek ten polega na zobowiązaniu nadawców, by co najmniej 10% programu, z wyłączeniem reklam i telesprzedaży, posiadało takie udogodnienia jak: audiodeskrypcja, napisy dla niesłyszących i tłumaczenia na język migowy. Jak podkreślił minister wymienione techniki udogodnień nie powinny być - w zamierzeniu resortu - zamiennymi. Język migowy dla osób niesłyszących i niedosłyszących od urodzenia jest pierwszym językiem, gdyż nie każda osoba zna pisany język polski i potrafi czytać napisy. Każda z tych technik skierowana jest do innego odbiorcy. W związku z tym 10% udogodnień powinno odnosić się proporcjonalnie do każdej z nich. W ten sposób chciano uniknąć sytuacji, że dostawca usług medialnych zastosuje jedną, najmniej kosztowną technikę, wypełniając w ten sposób postanowienia ustawy. Podobne przepisy dotyczą usług na żądanie, w których odbiorca decyduje, jaką audycję ogląda. Zgodnie z ustawą dostawcy takich usług mają także obowiązek stopniowego wprowadzania udogodnień dla osób niepełnosprawnych.

Minister podkreślił, że Departament Własności Intelektualnej i Mediów dokonywał przeglądu przepisów ustawy o radiofonii i telewizji pod kątem jej nowelizacji, w tym w części dotyczącej osób niepełnosprawnych. Planowane było m.in. zwiększenie procentowej kwoty udziału audycji z udogodnieniami dla tych osób.

Z odpowiedzi przewodniczącego KRRiT wynika m.in., że Telewizja Polska S.A. realizując obowiązek dostarczania usług z dostępem dla osób niepełnosprawnych, otrzymuje środki abonamentowe w oparciu o plany finansowo-programowe. W planach są uwzględnione zamierzenia programowe związane z potrzebami osób niepełnosprawnych, które KRRiT ocenia ze szczególną troską. W przypadku braku takich projektów lub ich niedostatecznego poziomu KRRiT zaleca korekty w celu wprowadzenia do audycji usług dostępowych dla niepełnosprawnych.

(Kopia odpowiedzi w materiałach do petycji).

INFORMACJE DODATKOWE:

KRRiT w sprawozdaniu z działalności w 2015 r. w części „Dostęp do mediów bez wykluczenia społecznego - minimalizowanie barier” stwierdza, że jest potrzeba stopniowego i regularnego podwyższania w programach telewizyjnych ustawowej kwoty udogodnień dla osób niepełnosprawnych. KRRiT w ramach prac *de lege ferenda* zaproponowała resortowi kultury stopniowe podwyższanie do 2020 r. udziału w programach telewizyjnych audycji z udogodnieniami, wraz z ustaleniem możliwości obniżenia tych wymogów w programach, w których ulgi byłyby uzasadnione. KRRiT dla zapewnienia odpowiedniego poziomu udogodnień dla niepełnosprawnych 7 lipca 2015 r. i 26 stycznia 2016 r., po konsultacjach społecznych, przyjęła stanowiska rekomendacyjne w zakresie jakości i sposobu realizacji audiodeskrypcji oraz napisów dla osób niesłyszących w utworach audiowizualnych.

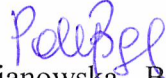
KRRiT przeprowadziła też coroczną analizę kwartalnych sprawozdań nadawców telewizyjnych z realizacji obowiązku rozpowszechniania audycji z udogodnieniami dla osób z niepełnosprawnością sensoryczną. Analizy potwierdziły, że większość nadawców dostarczała audycje z udogodnieniami w ustawowym wymiarze, a często nawet w wyższym. Najczęściej stosowanym udogodnieniem były napisy. Język migowy i audiodeskrypcja były obecne w programach nielicznych nadawców. W pięciu programach (Kino Polska, nSport+, Polsat Sport News, TVP Info, TVP Sport) udział audycji z udogodnieniami był niższy od ustawowego poziomu 10%. Wobec nadawców programów, KRRiT wszczęła postępowania zmierzające do nałożenia kary.

(Kopia części sprawozdania KRRiT w materiałach do petycji).

OPRACOWAŁA

Wanda Wójtowicz

DYREKTOR

Anna Pomianowska - Bąk